

روزنامه جوان | شماره ۶۰۱۸ |

ماجرای قتل رومینا اشرفی موجب شد تا دوباره لایحه صیانت بر سر زبان‌ها بیفتد و از شخص رئیس‌جمهور تا معاونت زنان و معاونت حقوقی وی همگی خواستار تسریع در رسیدگی به این قانون شوند؛ قانونی که اگر زودتر تصویب شده بود، می توانست مانع از رخداد فاجعه مرگ رومینا شود. هر چند با عنایت به وظیفه دولت در تصویب و بررسی این لایحه کسی متوجه مخاطب در خواست رئیس‌جمهور و معاونانش برای تسریع در بررسی این لایحه نشد

تعلل یک‌ساله دولت برای تصویب لایحه صیانت

ابتکار برای ارسال لایحه صیانت به کمیسیون لوایح دولت تا یک ماه آینده ابراز امیدواری کرد!

یک سال گذشت؛ هفته‌ها پائانی شهر یور سال گذشته بود که قوه‌قضائیه پس از چند ماه چکش‌کاری و کار کارشناسی روی لایحه «تأمین امنیت زنان در برابر خشونت» با حذف جرم‌انگاری‌های وسیع این لایحه و کم و زیادهای قانونی مختلف‌این لایحه را تحت‌عنوان «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت» به دولت ارائه کرد. این لایحه بر خلاف لایحه نخست با استقبال طایفه حقوقدانان و صاحب‌نظران مواجه‌شد، به‌گونه‌ای که حتی فراکسیون زنان

و تعداد بنده‌های آن از ۵۵ بند به ۷۷ بند افزایش یافت و حذف و اضافه‌هایی در این لایحه صورت گرفت.

در نهایت شهریور سال گذشته متن نهایی لایحه «تأمین امنیت زنان در برابر خشونت» با تغییراتی منتشر شد و نام این لایحه نیز به «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت» تغییر کرد.

این‌بار اما چندان انتقادی به لایحه صیانت وارد نشد، بلکه در ابتدای امر تأیید و تحسین منتقدان را هم به همراه داشت. این لایحه حتی اعضای فراکسیون زنان مجلس را هم با خود همراه کرد و اغلب اعضای این فراکسیون برای به سرانجام رسیدن نهایی این لایحه قول مساعد داده‌اند.فراکسیون زنان در دیداری که با آیت‌الله رئیسی داشتند با اهدای لوحی از وی قدردانی کردند.

فاطمه ذوالقدر، عضو فراکسیون زنان مجلس درباره لایحه صیانت گفته بود: «این لایحه به خشونت‌های جسمی و روحی و روانی، خشونت در فضای مجازی علیه زنان توجه کرده است و تحکیم بنیان خانواده و حفاظت از کیان آن را مدنظر دارد. همچنین این لایحه حمایت از بانوان بزده‌دیده یا در معرض بزده‌دگی، تأمین امنیت و

سلامت بانوان و از تقای شاخص‌های دادرسی اسلامی و عادلانه درباره بانوان را مدنظر قرار داده است.»

سهیلا جلودار زاده، دیگر عضو فراکسیون زنان نیز با تأکید بر اینکه در حال حاضر قانون مشخصی درباره زنان وجود ندارد و قوانین قبلی شرایط فعلی خشونت علیه زنان را به خوبی تبیین یا تشخیص نمی‌دهد، افزود: «در نتیجه قضاوت در این زمینه به‌گونه‌ای انجام می‌شود که فرد خشونت‌گر حتی تشویق به ادامه خشونت می‌شود، بنابراین وقتی فرد مجازات مناسب جرم خود را نمی‌بیند، بازدارندگی لازم شکل نمی‌گیرد، اما در لایحه «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت» بازدارندگی لازم وجود دارد.»

پروانه سلحشوری، عضو فراکسیون زنان مجلس دهم درباره لایحه نهایی ارسانی از سوی قوه‌قضائیه به‌عنوان «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت» اینگونه اظهار نظر کرد: «با اعضای فراکسیون زنان مجلس به دیدار آقای رئیسی فرقیسم و حتی خانم اولادقیباد از ایشان به خاطر تعیین تکلیف این لایحه تشکر هم کردند، اما به نظر من این لایحه به یک شیر

زنان

سرویس اجتماعی ۰۹۸۴۹۸۴۰

تعمید و تقدیر می‌مواجه شده بود، مورد انتقاد برخی جریان‌ها قرار گرفت، اما طی یک سال گذشته دولت زیر بار ارسال لایحه صیانت به مجلس شورای اسلامی نرفت. حالا و در آستانه یک سالگی لایحه صیانت معصومه ابتکار، معاون امور خانواده و زنان رئیس‌جمهور درباره آخرین وضعیت رسیدگی به لایحه «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت» از بررسی این لایحه در کمیسیون لوایح خبر داد و ابراز امیدواری کرد این لایحه ظرف یک ماه آینده به دولت ارسال شود.

اما جنیدی رئیس پیش دادگستری شش‌وس در

خواست: «بعد از این ماجرا و استقبال اولیه و انتقادات در پی آن لایحه صیانت به‌محاق رفت و دولت رغبتی با تمام توان پشتیبانی قوه‌قضائیه هستیم و از آیت‌الله رئیسی و مجموعه وی حمایت می‌کنیم، به یک‌باره نطرش را تغییر داد و درباره اشکالات لایحه صیانت گفت: «ضمانت اجرایی، همپوشانی بعضی مواد با قانون لایحه «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان» در مجازات اسلامی و دیگر قوانین، عدم ارائه تعریف دقیق و مصادیقی از خشونت از مهم‌ترین اشکالات وارد بر لایحه «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان» در برابر خشونت» است.» شهیندخت مولاوردی، معاون سابق زنان و خانواده رئیس‌جمهور و یکی از فعالان اصلی تصویب لایحه قبلی یعنی لایحه تأمین امنیت زنان در برابر خشونت هم انتقادات این لایحه را روی واژه «بانو» متمرکز و تصریح کرد: «سوالی که پیش می‌آید این است که آیا این لایحه که قرار است پس از تصویب به قانون تبدیل شود، فقط بانو یا بانوان با این تعریف مصطلح را دربرمی‌گیرد؟ پس تکلیف بقیه چه خواهد شد؟ زنان کف خیابان، زنان آسیب‌دیده و در معرض آسیب چه جایی در این لایحه با تعریفی که از بانو سراغ داریم، خواهند

بی‌بال و دم و اشکم تبدیل شده است!» فریده اولادقیباد، رئیس فراکسیون زنان مجلس هم که ابتدا گفته بود ما با تمام توان پشتیبانی قوه‌قضائیه هستیم و از آیت‌الله رئیسی و مجموعه وی حمایت می‌کنیم، به یک‌باره نطرش را تغییر داد و درباره اشکالات لایحه صیانت گفت: «ضمانت اجرایی، همپوشانی بعضی مواد با قانون لایحه «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان» در مجازات اسلامی و دیگر قوانین، عدم ارائه تعریف دقیق و مصادیقی از خشونت از مهم‌ترین اشکالات وارد بر لایحه «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان» در برابر خشونت» است.» شهیندخت مولاوردی، معاون سابق زنان و خانواده رئیس‌جمهور و یکی از فعالان اصلی تصویب لایحه قبلی یعنی لایحه تأمین امنیت زنان در برابر خشونت هم انتقادات این لایحه را روی واژه «بانو» متمرکز و تصریح کرد: «سوالی که پیش می‌آید این است که آیا این لایحه که قرار است پس از تصویب به قانون تبدیل شود، فقط بانو یا بانوان با این تعریف مصطلح را دربرمی‌گیرد؟ پس تکلیف بقیه چه خواهد شد؟ زنان کف خیابان، زنان آسیب‌دیده و در معرض آسیب چه جایی در این لایحه با تعریفی که از بانو سراغ داریم، خواهند

دست‌به‌دست شدن در کمیسیون اصلی لوایح مورد بررسی است. جنیدی

ذره بین

لایحه صیانت تغییر نام داده است

لیلیا جنیدی

درک درستی که از اهمیت این لایحه دارد، پذیرفت این لایحه خارج از نوبت بررسی شود و معاون اول رئیس‌جمهور نیز دستور ویژه‌ای برای تسریع در بررسی آن داد.» به گفته وی هم‌اکنون این لایحه بدون تعلل در کمیسیون فرعی، مستقیماً در کمیسیون اصلی لوایح مورد بررسی است. جنیدی

لیلیا جنیدی، معاون حقوقی رئیس‌جمهور درباره سرنوشت لایحه «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت» گفت: «چندماه قبل و در جریان قتل رومینا از رئیس‌جمهور در خواست کردم تا رسیدگی به این لایحه تسریع شود. دکتر روحانی با

درک درستی که از اهمیت این لایحه دارد، پذیرفت این لایحه خارج از نوبت بررسی شود و معاون اول رئیس‌جمهور نیز دستور ویژه‌ای برای تسریع در بررسی آن داد.» به گفته وی هم‌اکنون این لایحه بدون تعلل در کمیسیون فرعی، مستقیماً در کمیسیون اصلی لوایح مورد بررسی است. جنیدی

با عنایت به اینکه لایحه «صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت» لایحه‌ای قضایی است و بار اجرای آن به صورت عمده بر دوش قوه‌قضائیه می‌افتد، دولت تا چه اندازه مجاز به تغییر این لایحه است؟ دکتر محمد جهان‌نویغ، کیل و پایه یک دادگستری و مدرس دانشگاه در پاسخ به این سؤال جوان می‌گوید: «طبق بند ۲ قانون ماده ۱۵۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تهیه لوایح قضایی مناسب با جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یکی از وظایف رئیس قوه‌قضائیه تعریف شده است. هر چند مفهوم لایحه قضایی و فرآیند ارسال آن به مجلس شورای اسلامی در قانون اساسی ما ذکر نشده‌است، اما در واقع وفق بند ۲ اصل ۱۵۸ قانون اساسی می‌توانیم بگوییم لایحه صیانت از حقوق بانوان جزو وظیفه قوه‌قضائیه محسوب می‌شود.» به گفته وی از آنجایی که در قانون

با اشاره به تغییر دوباره این لایحه در دولت افزود: «البته لایحه مذکور وقتی از قوه‌قضائیه عودت داده شد، نام طولانی داشت که در آخرین جلسه کمیسیون لوایح تغییر نام داده و اکنون تحت عنوان «لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت» در حال بررسی است.» از نگاه معاون حقوقی رئیس‌جمهور تا پیش از تصویب این لایحه نیز قوانین ما ظرفیت لازم برای صیانت از زنان در برابر خشونت‌هایی را که علیه آنان اعمال می‌شود، دارا هستند. وی گفت: «قانون مجازات اسلامی ظرفیت‌های قابل‌توجهی دارد، اما بدیهی است که اگر این لایحه به سرانجام برسد، نتیجه بسیار بهتری حاصل می‌شود. پیش‌بینی ما این است که این لایحه به‌زودی به مجلس ارسال خواهد شد و ما نیز در خواست فوریت بررسی را خواهیم داد.»

ابتکار: ارسال لایحه صیانت به دولت تا یک ماه آینده

که موردنظر قوه‌قضائیه است، باقی می‌ماند؛ منتهی مواردی وجود دارد که به تکالیف و وظایف دولت در زمینه امنیت زنان برمی‌گردد که ممکن است تغییراتی داشته باشد.» وی چند روز پیش نیز از ارسال لایحه صیانت، کرامت، تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت به دولت تا یک ماه آینده خبر داد. ابتکار علت این تأخیر ارسال را تغییرات زیاد اعمال شده توسط قوه‌قضائیه اعلام کرد که باعث شد تا در کمیسیون لوایح دولت مجدداً مورد بررسی قرار گیرد، وی با ابراز امیدواری از ارسال لایحه صیانت، کرامت، تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت به دولت طرف یک ماه آینده اظهار کرد: «خوشبختانه اجماعی بین دستگاه‌ها درباره این لایحه وجود دارد و نگاه‌ها به آن مثبت است و امیدواریم ان‌شاءالله نتیجه بگیریم.»

زهرا مهدوی

ابتکار در ماه معصومه ابتکار، معاون رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده درباره آخرین وضعیت لایحه صیانت گفته بود: «مراحل بررسی لایحه «تأمین امنیت زنان در برابر خشونت» در کمیسیون فرعی کمیسیون لوایح دولت تمام شده و به کمیسیون اصلی

رسیده است.» ابتکار درباره تغییرات احتمالی دوباره دولت روی لایحه اصلاح شده از نسوی قوه‌قضائیه نیز تصریح کرده بود:

«امیدواریم تغییرات زیاد نباشد و قطعاً مواردی که مربوط به تغییرات قوه‌قضائیه در موضوع‌ها و فرآیندها و رویه‌های قضایی و آیین دادرسی بوده است، تغییر نمی‌کند و همچنان به شکلی

نگهبان که در ۳۰ مهر ۱۳۷۹ به این موضوع پرداخته است، صلاحیت هیئت دولت در تنظیم و تقدیم لایحه قضایی را بسا محدودیت‌هایی روه‌رو کرده است و دولت می‌تواند در امور غیرقضایی همچون بودجه مندرج در لوایح قضایی دخل و تصرفی داشته باشد، اما در لوایحی که جنبه قضایی دارند، دولت هیچ دخل و تصرفی نمی‌تواند داشته باشد و نمی‌تواند در لایحه‌ای که توسط رئیس قوه‌قضائیه تهیه و تدوین یا اصلاح شده و ساعت‌ها کار کارشناسی روی آن شده است، دخل و تصرف داشته باشد. به هر حال جان کلام این است که دولت نمی‌تواند نسبت به لایحه صیانت و

آن چیزی که با ساعت‌ها کار کارشناسی مورد اصلاح، تهیه و تصویب قوه‌قضائیه بوده است، تغییر ایجاد کند و رئیس‌جمهور یا هیئت دولت و معاونت حقوقی نمی‌توانند به هر ترتیب اصلاحاتی را به این لایحه وارد کنند. زیرا طبق نظریه تفسیری شورای نگهبان، این لایحه لایحه قضایی است و تهیه آن هم جزو وظایف رئیس قوه است و اساساً هیئت دولت نمی‌تواند به این موضوع ورود و آن را دچار تغییر کند. این کارشناس حقوقی می‌افزاید: «در یک جمله می‌توان گفت نظارت و دخالت در لوایح قضایی جزو وظایف لاینفک قوه‌قضائیه محسوب می‌شود و خصوصاً در همین لایحه صیانت یا لوایحی که لوایح قضایی محسوب می‌شود دخالت و نظارت بر لوایح دولت که جنبه قضایی دارند، جزو وظایف جدایی‌ناپذیر قوه‌قضائیه است.»

یادداشت

تلاش برای ثبت ملی یک کار خلاف شرع!

■ محمدمهدی نیک‌ضمیر

ثبت ملی آیین «خون‌بس» یا «فیصله» موضوعی است که چند وقتی می‌شود دوباره سر زبان‌ها افتاده است. اگر چه این ماجرا با موضع صریح سازمان میراث فرهنگی یک بار دیگر رد شد، اما برای پایان دادن به این ماجرا صفحه توییت‌ر ریحانه، بخش زن و خانواده پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، به بازخوانی نظر رهبر انقلاب اسلامی در خصوص سنت «خون‌بس» پرداخت. بر این اساس رهبر معظم انقلاب فرستادن دختری از یک قبیله به قبیله دیگر برای پایان دادن به نزاع و درگیری در صورتی که رضایت و اجازه خود دختر کسب نشده باشد را خلاف شرع دانستند.

«فصل» و «خون‌بس» سنتی برای پایان دادن به جنگ‌های طایفه‌ای است. در این سنت اما دختری که در نقش خون بس به عنوان عروس به قبیله‌ای دیگر می‌رود، سرنوشت چندان خوشایندی ندارد. به بیان دیگر این دختران باید تاوان خطایی را پرداخت کنند که هیچ نقشی در شکل‌گیری آن نداشته‌اند. «فصل» و «خون‌بس» در واقع نوعی آتش بس برای رفع نزاع‌های فردی و جنگ‌های طایفه‌ای است. بر این اساس در صورت وقوع قتل، هتک ناموس، ضرب و جرح و اتفاقاتی نظیر این در میان دو طایفه، با یا در میدانی ریش‌سفیدان و بزرگان برای پایان دادن به دعوی خونین میان دو قوم، زنی از طایفه قاتل به طایفه مقتول داده می‌شود. عرب‌ها به این زن «فیصله» می‌گویند و دیگر اقوام این زن را «خون‌بس» می‌نامند. دختری که تحت عنوان خون‌بس به طایفه مقابل می‌روند، به طور معمول تحت فشار روحی و تحقیر قرار دارند و آزار می‌بینند.

اما جنیدی رئیس پیش دادگستری شش‌وس در فراخوانی در فضای مجازی ثبت ملی دو اثر فاخر اجتماعی «فصل» و «خون‌بس» را به‌عنوان میراث معنوی و ناملموس اواخر سال ۹۸، درخواست و از عموم فرهیختگان برای جمع‌آوری مستندات دعوت کرد.

این ماجرا با واکنش‌های منفی متعددی از نسوی فعالان اجتماعی و زنان منطقه مواجه‌شد، به گونه‌ای که تعدادی از زنان خوزستانی با راه‌اندازی هشتگ #من_فیصله_نمی‌شوم و #من_خون_بس- نمی‌شوم در فضای مجازی نسبت به ثبت رسم فصل و خون‌بس در فهرست میراث معنوی اعتراض کردند.

مؤسسه مردم‌نهاد «آوای زنان ریحانه اهواز»: نیز در نامه‌ای به حجت‌الاسلام رئیسی، رئیس قوه قضائیه خواستار توقف روند ثبت پرونده «فصل و خون‌بس» شد.

البته این نخستین باری نیست که استان‌های دارای

سال ۸۹ ثبت این آیین در سازمان میراث فرهنگی مطرح شد و استان‌های لرستان، چهارمحال و بختیاری، فارس و در آخر کهگیلویه و بویراحمد تا سال ۹۱ برای ثبت آن تلاش کردند، اما مدیرکل

وقت ثبت آثار سازمان میراث فرهنگی کشور در پاسخ به این درخواست تصریح کرد: «خون‌بس به دلیل ضدیت با حقوق بشر و نادیده گرفتن حقوق زنان تحت هیچ شرایطی در فهرست میراث معنوی کشور ثبت نمی‌شود.»

با طرح دوباره در خواست برای ثبت خون بس از سوی دادگستری شوش دوباره جنجال‌ها پیرامون این آیین پرحاشیه بالا گرفت. تلاش برای ثبت این خون بس و طرح چند باره آن در حالی است که آیین‌ها و سنت‌های ارزشمندی در میان اقوام و قبایل ایرانی وجود دارد که می‌تواند بیابانگر عمق فرهنگ و بنیش مردم کشورمان باشد، اما در این میان تلاش برای ثبت ملی چنین سنتی که به طایفه حقوق یک زن منتزهی می‌شود، حکایت مشکوکی است که بیش از آنکه دلسوزانه باشد، مغرضانه به نظر می‌رسد.

اما در بحوحه صحبت‌ها درباره ثبت ملی این سنت هر چند سازمان میراث فرهنگی هم مانند گذشته به ثبت این آیین روی خوش نشان نداده است، بخش زن و خانواده پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری نیز نظیر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب درباره سنت «خون‌بس» را منتشر کرد. رهبر معظم انقلاب در این باره معتقدند: «اگر کسی از قبیله‌ای، برای اینکه اختلافات خود را و خونریزی بوده است – حل این اختلاف و فصل این نزاع را به این قرار دهد که دختری را از این قبیله به آن قبیله بدهند بدون اینکه از خود دختر اجازه بگیرند، این کار خلاف شرع است.

البته یک‌وقت از خود دختر اجازه می‌گیرند، اشکالی ندارد. دختری خودش مایل است با جوانی از قبیله دیگر ازدواج کند که ضمناً این ازدواج، اختلاف و نزاع هم از بین برود. این مانعی ندارد؛ اهلا و سهلا، اما اگر بخواهند دختری را به این کار مجبور کنند، خلاف شرع و خلاف احکام اسلامی است.»